

מדוע לא ברית מילה (2)

רני כשר

מן הפעולות שבהן יציבות האדם, ולא בטלה בה ההזרעה, אבל פחתה בה הלהיטות והתאוותנות המופרזים מכדי הצורך. והיות המילה ממעטת כוח הקשוי ואפשר אף מיעוט ההנאה, הוא דבר שאין בו ספק, כי האבר כאשר הוטף ממנו דם והוסר המגן שלו מראשית גדילתו אין ספק שהוא נחלש, ובפירוש אמרו חכמים ז"ל הנבעלת מן הערל קשה לפרוש, וזהו הגדול בסיבות המילה לדעתנו ("ספר מורה נבוכים" בתרגום יוסף בכה"ר דוד קאפח, הוצאת מוסד הרב קוק, ירושלים). כל תוספת לנאמר ע"י הרמב"ם - תגרע!

ההתנגדות למילה היתה קיימת כנראה בכל התקופות, אולם היא מקבלת התייחסות רק בימי בית שני, החל מהטלת הגזרות כנגד מילה ע"י אנטיוכוס, ועד גזרות השמד של אדריאנוס. המילה שהיתה מקובלת עד ימי בית שני היתה חיתוך העורלה שמעבר לעטרת הפין בלבד, אולם היות שניתן ע"י משיכת העורלה קדימה לשוות לאיבר המין מראה כאילו אינו נימול, נוצר חשש שמא יסתירו היהודים את דתם ע"י כך, בעיקר בעת פעילות ספורטיבית, אותה ביצעו ללא בגדים כלל. התיקון שנעשה נקרא "פריעה", ומשמעותו הפרדת עור העורלה מעטרת הפין, אליה הוא מחובר בשלב זה ע"י קרום רך, וחיתוך כל העורלה מבסיסה, כך שלא ניתן להאריכה, לא "זמנית" ולא ע"י ניתוח. כנראה שהמנהג של משיכת העורלה היה נפוץ כל-כך (ומפחיד כל כך את שומרי המסורת), שמעשה הפריעה הפך בעצמו למצווה החשובה יותר ("מל ולא פרע את המילה - כאילו לא מל" משנה, שבת י"ט ו'). בראשית המאה התשע-עשרה, עם תחילתה של התנועה הרפורמית ותנועת ההשכלה, קמו בקהילות באירופה אנשים אשר התנגדו למילה מטעמים הומניים, אולם קולם לא הביא לשינוי מהותי בהתייחסות למילה, ובדאי לא לשכיחות ביצועה.

כיום נימולים כל היהודים כמעט בלי יוצא מן הכלל, הן בקהילות היהודיות בגולה, והן בארצנו הקדושה, והמצווה נותרה למעשה היחידה אשר מקוימת ע"י כל יהודי באשר הוא יהודי.

למרות שהעיסוק בנושא נחשב לטאבו, גם בציבור החילוני, הגיע העת לבחון היטב את המניעים האמיתיים להמשך קיומה של המצווה, ולפני כן כדאי להבין מה בדיוק קורה בשעת מילה (למי שפוחד להסתכל), ניתן לבחון את הדרך בה נהגו מוהלים במשך דורות רבים, ואשר פורסמה בכתב לראשונה רק במאה הי"ג: "הא כיצד? חותך עור העורלה החופה את העטרה, ואחר-כך פורע הקרום הרך שלמטה עד שיגלה בשר העטרה, ומוצץ ונותן איספלנית". (ר' יעקב הגוזר ובנו ר' גרשם, זכרון ברית לראשונים, ברלין תרנ"ב (מהדורת צילום ירושלים

מצוות המילה היא המצווה הראשונה שניתנה לאברהם, ועיקרה כריתת ברית בין הקדוש-ברוך-הוא לבית אברהם וזרעו אחריו (בראשית י"ז), וגם החכמים הירבו לדבר בשבח המילה, והיא מוגדרת ע"י גדולי הפוסקים, ביניהם הרמב"ם, כמצווה החשובה ביותר של יהודי (נזכר, כמובן), ואשר קיומה שקול כנגד קיום כל המצוות האחרות ("שכל המצוות שעשה אברהם אבינו לא נקרא שלם עד שמל" משנה, נדרים ג', יא. וכן ראה ירושלמי, נדרים ג' י"ד, ל"ח ע"ב).

על פי המקרא, נראה כאילו מנהג המילה הוא דבר ייחודי לעם היהודי שהוא עם הבחירה, אולם במציאות, מנהג המילה היה נפוץ בהרבה עמים בעת הקדומה. מעשה המילה מופיע בתבליטים מצריים כבר מאמצע האלף השלישי לפני הספירה, אולם כנראה שהיא היתה מנת חלקם של הכוהנים בלבד. הרודוטוס מספר על המילה אצל המצרים, הסורים ועמי אסיה הקטנה, וכן אצל הערבים, החבשים והפיניקים. במקרא מופיע כינוי הגנאי "ערלים" על הפלישתים בלבד, והם כנראה העם היחיד מבין עמי כנען שלא היו מלים את ילדיהם. בתקופת בית שני פסקו כנראה העמים באזורינו למול, ובעולם ההלניסטי והרומי המילה לא היתה נפוצה, וכך גם בקרב עמים שמוזכר שגוריו, כגון האדומים והיטורים.

הסיבות שניתנו למעשה המילה הן מגוונות. גישה אחת רואה במילה כעין "תיקון", או "השלמת" מעשה הבורא ("כל שברא בששת ימי בראשית צריכין עשייה כגון החרדל צריכין למתק, התורמוס צריכין למתק, החיטין צריכין להיטחן, אפילו האדם צריך תיקון" בראשית רבה י"א ו'). גישה אחרת היא שכך רצונו של האל, ובכך הוא מעמיד את אברהם וצאצאיו במישור שונה משאר האומות ("אברהם אבינו שאל את אלוהים: "אם חביבה היא המילה, מפני מה לא ניתנה לאדם הראשון? ועל כך נענה: "דיך אני ואתה בעולם. אם אינך מקבל עליך למול, דיו לעולם עד כאן" בראשית רבה מ"ו ג'). בכל מקרה לא ראו החכמים במילה הטלת מום בגוף, וזאת בניגוד לעמים אחרים, החל מתקופת היוונים והרומאים, אשר ראו במילה דרגה מסוימת של סירוס, אשר זו הוצאה אל מחוץ לחוק ע"י הקיסרים דומיטיאנוס ונרווה, ואדריאנוס הרחיב את האיסור גם על מילה. איסור זה היווה את אחת העילות למרד בר-כוכבא. הרמב"ם, בספרו "מורה נבוכים", נותן מספר סיבות למעשה המילה: "וכן המילה, לדעתי אחד מטעמיה מיעוט התשמיש והחלשת האבר הזה כדי שימעט בפעולה זו ויתאפק ככל האפשר. וכבר חשבו כי המילה הזו היא השלמת חסרון בבריאה, ומצא כל מפקפק מקום לפקפק ולומר היאך נעשו הדברים הטבעיים חסרים עד שיצטרכו להשלמה מבחוץ, עם מה שיתבאר מתועלת אותו העור לאותו האבר. ואין המצווה הזו להשלמת חסרון הבריאה, אלא להשלמת חסרון המדות, ואותו הנזק הגופני הנעשה באבר זה הוא המטרה, אשר לא יתקלקל בו מאומה

תשל"א)).

להלן סיבות אחדות מדוע בכל זאת לא למול?

1. מדרך הטבע, התינוק נולד עם עורלה. אין העורלה איבר מיותר אלא תפקודי וחשוב ביותר.
2. זכותו של התינוק לגוף שלם צריכה להיות ברורה ומעל לכל ספק. הטלת מום באברי המין הינה פגיעה יסודית בזכויותיו. לכשיגדל, ויעמוד על דעתו ודעותיו, יחליט הוא מה יעשה בגופו.
3. הסרת העורלה פוגעת בילד מבחינה בריאותית, חושפת אותו לסיכונים שבניתוח, וכן לבעיות בעקבות חשיפה בלתי טבעית של עטרת הפין ופתח השופכה.
4. הסרת העורלה פוגעת באופן בסיסי במיניות הגבר שיגדל מהילד הנימול, ולא מאפשרת לו להנות מיחסי מין כפי שהטבע יצר אותו מלכתחילה.
5. הפין השלם (הבלתי נימול) נקי ובריא בדיוק כמו הפין הנימול, ואין שום הוכחות רפואיות שיש יתרונות בריאותיים כלשהן למילה, ויש עם זאת יותר מרמזים שהעדרה העורלה פוגע בפירוש בבריאות.
6. כיום, וכנראה שמאז ומתמיד במהלך ההיסטוריה האנושית, לא היוותה המילה כסימן ייחודי לעם היהודי, ובכל מקרה, אין היא קובעת את יהדותו של אדם.

ישנו כמובן הטיעון החברתי, לגבי ייחודו האפשרי של הילד הבלתי-נימול בקרב חברת נימולים, והוא למעשה הטיעון הכמעט יחיד שנותר בידי יהודים חופשיים. אולם דווקא טיעון זה אינו רלוונטי בקרב אנשים פלורליסטים.

הטיעון אומר למעשה, שכדי שבני לא יהיה שונה מאחרים, אני מוכן להטיל בו מום, להכאיב לו, לפגוע פגיעה יסודית בזכויותיו כילד וכאדם, לגרום לו נזק בריאותי בלתי הפיך, לפגוע במיניותו העתידית, ואולי אף באישיותו.

בנוסף, הטיעון החברתי יוצא מתוך נקודת הנחה שהילד יגדל ויתבגר, וכן יחיה בבגרותו, בתוך קהל של נימולים. אולם, אם ירצה לגור בארה"ב (50% נימולים כיום), באנגליה (0.5%), אוסטרליה (10%), סקנדינביה (פחות מ-1%), או שאר ארצות אירופה (פחות מ-1%), הרי ששם יהיה שונה, וגם פגוע. וגם אם יחיה במדינתנו הקדושה, והפעילות כנגד ברית מילה תצלח, ויותר ויותר בנים לא יימולו, הרי שגם אז יהיה יוצא דופן. כלומר, מעשה שנעשה רק מטעמים חברתיים, והוא מעשה שפוגע בעליל, וגם טעמיו החברתיים מוטלים בספק, יש לחשוב עליו מחשבה שנייה.

ויפה שעה אחת קודם.

